

Zápis č. 9/2019

z jednání výboru pro rozvoj a životní prostředí

konané dne 20. 11. 2019

Přítomni: Ing. Tomáš Hampl – předseda, Bc. Zuzana Kocumová – místopředsedkyně, Mgr. Petr Brestovanský, Ing. Michael Otta, Ing. Vladimír Zaplatílek, Mgr. Ibehejová Jana, Brodský Štěpán, Mgr. Ondřej Petrovský, Zdeněk Chmelík, Hana Zemanová, Mgr. Ondřej Bartůšek a Mgr. Jiří Šolc – náměstek primátora.

Omluveni: Ing. Karolína Hrbková, Ing. Bc. Zuzana Wudyová

Pozvaní: Bc. Leoš Vašina, David Nejedlo – ředitel ZOO Liberec,

Předseda výboru Ing. Tomáš Hampl přivítal všechny přítomné na 9. jednání a zahájil zasedání výboru. Výbor se sešel v počtu 11 členů a byl prohlášen za usnášení schopný.

Přítomní členové výboru souhlasili s navrhovaným programem jednání:

1. Úvod
2. „Údolí ohrožené divočiny“- Projekt rozšíření areálu zoologické zahrady
(20 min- prezentace+ 10 min diskuze)
3. Statut a dílčí fondy Dotačního fondu SML – Ekofond a FRS
- vypořádání připomínek členů výboru
4. Materiály předkládané na 10. ZM
5. Diskuze

Hlasování:

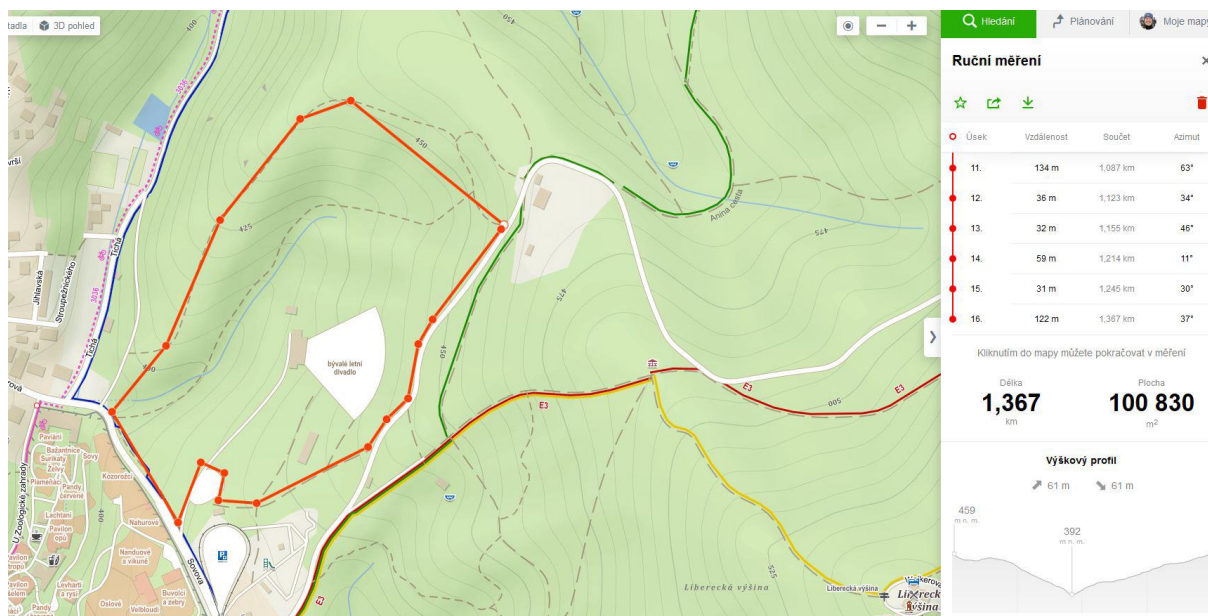
Pro: 10 hlasů

Proti: 0 hlasů

Zdrželo se: 1 hlasy

2. „Údolí ohrožené divočiny“- Projekt rozšíření areálu zoologické zahrady

Host zasedání ředitel liberecké ZOO pan David Nejedlo představil členům projekt rozšíření areálu zoologické zahrady o nové území vhodné k vybudování relativně levných, prostorných a přírodních expozic pro ohrožená a atraktivní zvířata, včetně moderní infrastruktury pro návštěvníky ZOO Liberec.

“Motto”: Zoo Liberec v roce 2019 oslavila 115 let od svého vzniku a je tak nejstarší zoologickou zahradou na území bývalého Československa. Zároveň se v době oslav svého významné-ho výročí díky mnoha vlivům ocitá na pomyslném rozcestí a musí se rozhodnout, kterou cestou se nadále vydat.

ZÁKLADNÍ SHRNUÍ:

- v současné době se připravuje novelizace zákonů a návazných předpisů, které s největší pravděpodobností do dvou až tří let výrazným způsobem změní a zpřísní podmínky pro chov volně žijících zvířat v lidské péči
- relativně malý areál nejstarší zoologické zahrady v zemi není na změnu zákona připraven a bez většího zásahu se nemůže novým očekávatelným normám přizpůsobit. Řada expozic bude pro stávající chované druhy klasifikována jako nevyhovující a bude vyžadováno i několikanásobné zvětšení minimální plochy pro pokračování jejich chovu v lidské péči.
- možnosti reakce na tuto novou situaci jsou v zásadě dvojí:
 1. rozšíření plochy expozic ve stávajícím areálu na úkor snížení počtu chovaných druhů; především těch velkých, prostorově náročnějších, zároveň však návštěv-nicky atraktivních
 2. rozšíření areálu zoo za účelem vybudování relativně levných, velkých, přírodních expozic pro chladnomilné druhy zvířat (např. tygr ussurijský, medvěd hnědý, vlk, zubr evropský, ..) a přesunu části zvířat ze stávajícího areálu na nové území
- velmi významné rozšíření plochy zoologické zahrady nemusí v případě zvolení navrhované cesty přinést razantní zvýšení nákladů na provoz (budování prostorných, přírodních expozic pro chladnomilné druhy zvířat s jednoduchou, byť moderní návštěvnickou infrastrukturou)
- projekt nepočítá s okamžitými velkými finančními náklady na jeho realizaci, je předkládán jako záměr a v případě schválení předpokládá několikaleté období příprav (změna územního plánu a vyjmutí plochy ze seznamu lesních pozemků, zhotovení územní studie a projektové dokumentace), předpokládá se také provedení analýz dotačních příležitostí

PODROBNĚJŠÍ VYSVĚTLENÍ:

VÍCE NEŽ STOLETÁ HISTORIE ZAVAZUJE I SVAZUJE Stopatnáctiletá historie je nesporným závazkem do budoucnosti. Zároveň však z hlediska současnosti přináší jisté komplikace. Většina současných chovatelských zařízení stojí stále na půdorysu expozic, které byly vybudovány před desítkami let. V té době byl však způsob chovu volně žijících zvířat a jejich prezentace veřejnosti podmíněn zcela odlišnými pravidly, než jsou vyžadována nyní. Výraznou proměnou prošly především závazné normy pro chov divokých zvířat v lidské péči, které upravuje a nařizuje zákon na ochranu zvířat proti týrání a zákon o zoologických zahradách. Modernizace některých pavilonů a expozic ve spodní části zoo, která probíhala v druhé polovině devadesátých let a na začátku nového tisíciletí, sice přinesla v té době opravené budovy a nové technologie, ale jednalo se pouze o rekonstrukce původních budov. Nikoli o nové investiční akce. Expozice tak byly v rámci modernizace řešeny stále na stejném původním půdorysu a dnešním normám již většinou úplně či částečně nevyhovují.

NEDÁVNÁ CESTA SLUČOVÁNÍ EXPOZIC A SNIŽOVÁNÍ POČTU ZVÍŘAT V posledních patnácti letech se zoo přizpůsobovala vývoji podmínek norem cestou slučování expozic s kombinovaným chovem zvířat nebo snižováním počtu chovaných druhů (sloučil se výběh takinů a muntžaků, byla vybudována kombinovaná expozice žiraf a ze-ber). Ze zoo pak z prostorově naprosto nevyhovujících důvodů "odešli" nosorožci, orangutani, gepardi, pižmoni, vlci a jiná ohrožená, zároveň však pro veřejnost atraktivní zvířata.

ZOO NA ROZCESTÍ Dobu nelze zastavit a nejstarší zoologická zahrada v ČR se (spolu s ostatními chovatelskými zařízeními pro volně žijící zvířata) dostává znovu na pomyslné rozcestí a je nutné velmi pečlivě rozvážit, jakou cestou se vydat dál. Zda cestou dalšího snižování počtu zvířat, především těch větších, prostorově náročnějších, zároveň ale návštěvnicky atraktivních, nebo cestou rozšiřování areálu a rozproštění chovaných druhů a návštěvnické infrastruktury na větší plochu.

NOVÁ LEGISLATIVA Nedávná série afér s nezodpovědným nakládáním s velkými šelmami odstartovala mediální zájem o tuto problematiku. V návaznosti na právě probíhající proces implementace nových evropských pravidel do českých zákonů týkajících se chovu zvířat, dochází k zpřísnění podmínek pro držení volně žijících zvířat v zajetí. Jedná se především o novelu Zákona na ochranu zvířat proti týrání, v rámci které bude mimo jiné nově závazně zavedena norma O minimálních standardech při chovu volně žijících zvířat v lidské péči, která byla do této doby pouhým doporučením. Zároveň toto doporučení prochází revizí podle standardů ostatních evropských zemí a již nyní je jisté, že se některé minimální požadované rozměry oproti současnému stavu zdvojnásobí až ztrojnásobí. V nevelké liberecké zoo jsou přitom rozměry některých expozic na hranici kolize s již dnešní stávající, zatím ještě nějaký čas nezávaznou doporučovanou normou.

KONFRONTACE S EVROPSKÝMI STANDARDY Na konci srpna roku 2018 byla liberecká zoo podrobena detailní kontrole zahraničního týmu odborníků v rámci pravidelného screeningu Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA). Podrobný výsledkem této kontroly byl zveřejněn v dubnu roku 2019 na výroční jarní konferenci EAZA na ostrově Jersey. Zoo Liberec obstála v pozici člena s plnými právy díky vysoce oceňovanému a propracovanému systému vzdělávání a komunikace s veřejností, aktivnímu zapojení do ochrany přírody a ohrožených druhů zvířat jejich chovem v zoo i aktivní účastí v mezinárodních terénních ochrannářských projektech. Vyzdvihována byla především profesionální koordinace celoevropské ochrannářské kampaně na záchranu indonéských zpěvných ptáků, která byla v roce 2016 svěřena právě týmu Liberecké zoo. Velmi vysoce hodnoceny byly i nově vybudované proozy v rámci projektu Centra aktivního odpočinku Lidové sady (nový vchod a budova Zooexpo) a propojení činnosti zoologické zahrady spolu s Archou, Diviznou i Kulturním a společenským centrem Lidové sady.

Zpráva však také bohužel poukazuje na zastaralost a viditelnou podinvestovanost areálu zoo a kriticky se zabývá nevyhovujícím stavem především pavilonu slonů, velkých šelem a pavilonu levhartů vzhledem k nárokům v nich chovaných druhů. Upozorňuje také na ne-dostatečnou velikost a vybavení výběhů ve spodní části zoo, které je mnohdy na hraně udržitelnosti.

Další EAZA screening opět proběhne nejdéle za 7 let od srpna 2018 a do té doby musí zoo vyřešit všechny závažné výhrady k stávajícímu areálu a kvalitě chovatelských zařízení, jinak o své členství v této asociaci přijde.

Pokud má být Zoo Liberec moderní zoologickou zahradou a mezinárodně respektovanou ochránářskou a vzdělávací institucí, chce a potřebuje být členem EAZA. Členství v EAZA mimo jiné šetří zoologickým zahradám nemalé finanční prostředky a řadu problémů. Jen členství v EAZA umožňuje zoo být součástí záchranných chovatelských programů (EEP), v rámci kterých zvířata získává a zároveň má pro úspěšně odchovaná mláďata ohrožených druhů odbyt.

Výměna ohrožených druhů zvířat probíhá mezi zoologickými zahradami vždy zcela zdarma a na základě doporučení koordinátora chovu. V rámci EEP jsou všichni jedinci jedno-ho druhu žijící v lidské péči v zoologických zahradách sdružených v EAZA vnímáni jako součást jednotné záložní populace. Tu koordinátor chovu (každý ohrožený druh má svého mezinárodního koordinátora chovu) spravuje tak, aby byla dlouhodobě životaschopná a mohla posloužit jako záložní populace pro případ, že by druh v přírodě vyhynul nebo byl vyhuben.

Naopak nebýt členem by pro zahradu znamenalo, že by se k většině ohrožených a charismatických druhů zoo vůbec nedostala. Pokud by i přesto nadále chtěla fungovat a chovat návštěvnicky atraktivní druhy jako jsou např. velké šelmy, musela by začít spolupracovat a obchodovat s pofidérními soukromými chovateli a cirkusy.

O tom, že není možné brát výtky EAZA na lehkou váhu, svědčí mimo jiné i stanovisko EAZA k výsledku únorové screeningové kontroly v Zoo Ústí nad Labem, kdy bylo v září tohoto roku vyneseno rozhodnutí o podmíněčném snížení členství na úroveň "dočasný člen". Dočasné členství bylo uděleno na dva roky, během kterých zahrada – pokud chce být členem EAZA, musí napravit veškeré výtky evropské komise. V opačném případě ji bude členství ukončeno.

https://ustecky.denik.cz/zpravy_region/velka-rana-pro-usteckou-zoo-neprosla-kontrolou-20191101.html?fbclid=IwAR1NOqkYTjEuCzzZH5dcYMk2VQV61scjwCNpCLx8Gb-FO4-fa2907d56N2oU

<https://sever.rozhlas.cz/evropska-asociace-zoologickych-zahrad-a-akvarii-omezila-clenstvi-ustecke-zoona-8098729>

ÚDOLÍ OHROŽENÉ DIVOČINY

Pracovní název projektu "**Údolí ohrožené divočiny**" v sobě spojuje několik aspektů: **ÚDOLÍ** - většina pozemků, na kterých plánované území rozkládá, je skutečně přírodním údolím se sezónní tekoucí vodotečí. Celé území začíná několik desítek metrů pod úrovní vodárenského objektu nad Lidovými sady a spadá dolů k Sovově ulici v místě, kde silnice zatáčí ostře vlevo k ústí Tiché stezky. Tímto údolím nevede žádná turisticky značená trasa, jen minimálně využívaná neudržovaná cesta. Z hlediska uzavření prostoru pro běžnou veřejnost se tak nejedná o významný zásah, protože všechny frekventované a značené pěší trasy se nachází mimo tento areál.

Většina pozemků jsou lesní porosty a hodnota současného lesního porostu není vzhledem k nedávné těžbě a současné kůrovcové kalamitě nijak ekonomicky významná. Údolí v názvu projektu také charakterizuje celý domovský region zoologické zahrady, pro který jsou typické střídající se horské

hřbety a jimi sevřená údolí s potoky a řekami. Tento specifický ráz krajiny je v projektu plně respektován a zachován a plánovaná skladba zvířecích druhů je vybírána tak, aby klima i reliéf terénu svým biotopem korespondoval s původní domo-vinou chovaných zvířat.

OHROŽENÉ - před patnácti lety si zoo v rámci nově formulované strategie mimo jiné vytkla za cíl do svých kolekcí primárně zařazovat ty druhy zvířat, které jsou dle IUCN klasifikovány jako ohrožené vyhubením, jsou součástí mezinárodních záchranných programů a jejichž přežití na naší planetě je mnohdy závislé právě na chovu v zoologických zahradách.

DIVOČINY - základním objektem zájmu zoologických zahrad jsou (mimo návštěvníků) především zakládání záložní a geneticky stabilní populace volně žijících (divokých) zvířat ohrožených vyhubením. Bohužel, důvody ohrožení přežití mnoha druhů divokých zvířat v přírodě (úbytek přirozených biotopů způsobený odlesňováním, nadměrnou pastvou hospodářskými zvířaty, nadměrným lovem, válečnými konflikty, atd.) stále přetrvávají, a tak zatím není možné až na výjimky realizovat rozsáhlejší repatriační projekty návratu odchovaných jedinců zpět do jejich domoviny. Moderní zoologické zahrady se proto snaží nově budovat prostorná přírodní expoziční chovatelská zařízení, ve kterých mohou být ohrožené druhy chovány po více generací bez ztráty zdraví a přirozených vzorců chování.

PŘÍRODNÍ DIVADLO (moderní způsob prezentace přirozeného chování zvířat) Navržená plocha nového areálu zahrnuje i území poloopuštěného "lesního amfiteátru", kde se uvažovalo o vybudování parkovacích ploch či o znovuoobnovení amfiteátru ke kulturním účelům. Oba návrhy byly podloženy argumenty, zároveň však oba budily značnou kontroverzi. V současné době vedení města připravuje ve spolupráci s Technickou univerzitou projekt společného parkovacího domu mezi ulicí Fibichova a Bendlova, který by z velké míry vyřešil problematické parkování v Lidových sadech i v areálu TUL.

Projekt "Údolí ohrožené divočiny" počítá s částečnou obnovou amfiteátru, dobudováním zázemí s trvalými chovnými zařízeními a jeho využití jako přírodního divadla především pro ukázky letových dovedností dravých ptáků, ale i k dalším kulturně-vzdělávacím programům pro širokou veřejnost.

Metoda pozitivního tréninku a posilování přirozených aktivit zvířat a jejich prezentace návštěvníkům není totožná s drezurou zvířat. Tento způsob prezentace zvířat v moderních zoologických zahradách je používán za dvou předpokladů:

- zvířata jsou předváděna v areálu, kde jsou zároveň vybudována jejich trvalá chovná zařízení, cítí se v nich tedy bezpečně a nejsou stresována přesuny

- pro předvádění zvířat je používána metoda pozitivního posilování jejich přirozených aktivit, k činnostem nejsou za žádných okolností nucena a kdykoli mají možnost vrátit se do své trvalé ubikace

Pro tento způsob prezentace zvířat a komunikace s veřejností jsou v opuštěném areálu bývalého Lesního amfiteátru výborné dispoziční a logistické podmínky.

Záměr projektu počítá s tím, že by územím amfiteátru návštěvníci zoologické zahrady vycházeli z areálu zoo ven, přičemž by jeho návštěvu do své prohlídky mohli začlenit. Zároveň by ale z druhé strany mohli aktivity "Přírodního divadla" využít i nenávštěvníci zoo.

DĚTSKÝ KOUTEK Dětský koutek je v současné době využíván veřejností buď samostatně nebo za zvýhodněných podmínek návštěvníky zoologické zahrady či Kulturního centra Lidové sady. Je také využíván školními kolektivy v rámci nabídky kombinovaných zvýhodněných návštěv školních kulturních programů v Kulturním centru, vzdělávacích programů Divizny i samotné zoologické zahrady, což zvyšuje atraktivitu těmito programům.

V případě realizace projektu “Údolí ohrožené divočiny” by se pro tyto skupiny nic nezměnilo a Dětský koutek bude k dispozici dále stávajícím způsobem.

Jeho důležitost v rámci aktivit Zoo Liberec však projektem vzroste. Návštěvníci zoo, kteří budou kolem koutku vycházet, budou mít možnost využít jeho služeb v rámci jedné vstupenky. Zábavné prvky a dětská hřiště by měly být přirozenou součástí areálů zoologických zahrad. V omezených prostorových možnostech stávající liberecké zoo je však jejich budování a provoz vždy v konfliktu s blízkostí chovatelských zařízení a začlenění Dětské-ho koutku do areálu by tento problém vyřešilo.

Projekt rozšíření zoologické zahrady o “Údolí ohrožené divočiny” tedy přináší nejen uvolnění tlaku prostorových nároků pro expozice zvířat, ale i lepší a širší nabídku služeb návštěvníkům a komplexní zážitek z návštěvy zoo!

K bodu probíhala debata

-je důležité mít zpracovaný a schválený střednědobí plán z důvodu zachování členství v Evropské asociaci zoologických zahrad

-za ZOO byl měl být zpracován plán rozvoje a změna územního plánu

-nejedná se tedy jen o rozšíření, ale o změnu dispozic expozic ve stávající zoo a celkovou rekonstrukci ZOO a v tomto duchu je zpracovaný projekt, ale nikdy z finančních důvodů neschválený generel rozvoje zoo

-jakou roční spotřebu má nyní ZOO? - celkový rozpočet je cca 120 mil, zřizovatel dává cca 50 mil na provoz a 10 mil. na investice. Zbytek musí zoo vydělat či sehnat jiným způsobem (dotace, granty, hospodářská činnost)

-kolik by bylo roční navýšení požadované částky v procentech? - potřebovali bychom zvýšení příspěvku o cca 5 milionů (zákonné navýšení mezd + zvýšení cen)

-doporučení otočit obsah poskytnutého materiálu z hlediska jeho významu

-ve střednědobém plánu přesně definovat co je potřeba změnit/udělat/zrekonstruovat/rozšířit...

-návrh na zapojení kraje do provozu ZOO

-v poskytnutém materiálu chybělo finanční vyčíslení

-bylo by možné na projekt získat i dotace?

-návrh na mnohočetné využití, kultura, kino, aj

Výbor byl seznámen o možných východiscích tohoto projektu a informován o změně Územního plánu dle předkládaného materiálu, který bude předložen na ZM.

3. Statut a dílčí fondy Dotačního fondu SML – Ekofond a FRS

Člen výboru pan Otta informoval členy o probíhající tvorbě nových pravidel a Statutu dotačních fondů SML. Dále reagoval na připomínky k materiálu zaslaný všem členům výboru.

Proběhl návrh na mimořádné zasedání výboru z důvodu zpracování připomínek a správného nastavení nově vyhlášených fondů pro rok 2020.

Nezásadnější změny týkající se fondů SML:

- Žadatel se musí podílet min. 20% z celkových výdajů
- Minimální velikost projektu je 5 000,- Kč
- Jednotlivé programy dílčích fondů přesně definují uznatelné a neuznatelné výdaje, tedy typy výdajů na co lze finanční prostředky využít
- Významná redukce požadavků na žadatele, zjednodušení procesu podání žádosti – nově žadatel vyplní pouze žádost a informace, které jsou potřeba pro hodnotící kritéria. Údaje, které jsou veřejně přístupné vyhledá správce programu sám
- Nová HODNOTÍCÍ KRITÉRIA - smyslem je, aby žadatel poskytl takové informace, které potřebují hodnotitelé k hodnocení. K tomu bude sloužit zejména textová část projektu, kde jsou tak konkretizované požadavky na informace, že žadatel bude v podstatě schopen si žádost „předbodovat“. Výboru se budou předkládat podklady

Výbor se usnesl na zpracování a zaslání veškerých připomínek členů panu Ottovi do 10 dnů. Tedy do termínu posledního listopadu 2019.

-zaslání námitek + návrh jiného či nového kritéria hodnocení + zvolení priorit hodnocení

4. Materiály předkládané odborem strategického rozvoje a dotací do 10.ZM

- Zpráva z Veřejného fóra Zdravého města 2018

Hlasování:

Pro: 8 hlasů

Proti: 0 hlasů

Zdrželo se: 3 hlasy

Výbor doporučuje ZM schválit tento materiál

- Změna Smlouvy o poskytnutí dotace k projektu "4 města zachraňují přes hranice"

Hlasování:

Pro: 9 hlasů

Proti: 0 hlasů

Zdrželo se: 2 hlasy

Výbor doporučuje ZM schválit tento materiál

- Organizační struktura tvorby Strategie rozvoje Statutárního města Liberec (informace)

Hlasování:

Pro: 9 hlasů

Proti: 0 hlasů

Zdrželo se: 2 hlasy

Výbor tento předkládaný bod ZM bere na vědomí.

Poslední nezařazeným bodem zasedání, bylo určení termínu zasedání Výboru pro rozvoj a životní prostředí v roce 2020.

Hlasování:

Pro: 8 hlasů

Proti: 0 hlasů

Zdrželo se: 3 hlasy

Výbor pro rozvoj a životní prostředí hlasovat PRO termíny shodné s rokem 2019 i pro rok 2020 (viz příloha č.1)

Další zasedání výboru bude probíhat dne 4.12.